

Одеський національний медичний університет
Кафедра фтизіопульмонології

Силабус курсу
Побічні реакції протитуберкульозних препаратів

Обсяг	Всього: кредитів ECTS – 4; годин – 120 год., з них лекцій – 12 год., практичні – 48 год., СРС – 60 год.
Семестр, рік навчання	IV семестр, 2 курс
Дні, час, місце	Згідно розкладу
Викладач (-і)	Мацегора Ніна Анатоліївна завідувачка кафедри, д.мед.н., професор.
Контактний телефон	+380982203381
E-mail	kaftub@ukr.net
Робоче місце	Кафедра фтизіопульмонології (вул. Французький бульвар 40), навчальна кімната № 2
Консультації	Очні консультації: середа 14.00-15.00 Он лайн- консультації: вівторок, четвер 14.00-15.00

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація з майбутніми докторами філософії буде здійснюватись за допомогою E-mail, програм Microsoft Teams та Skype, телефоном, в аудиторії за розкладом.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення дисципліни «Побічні реакції протитуберкульозних препаратів» є заходи з діагностики, лікування та профілактики побічних реакцій протитуберкульозних препаратів.

Пререквізити

Основою для освоєння дисципліни є знання, вміння та навички, отримані в процесі вивчення таких дисциплін як анатомія, фізіологія, гістологія, мікробіологія, вірусологія та імунологія, патофізіологія, патоморфологія, рентгенологія, фармакологія, пропедевтика внутрішньої медицини, пропедевтика педіатрії, радіологія, гігієна та екологія, фтизіатрія.

Постреквізити

«Побічні реакції протитуберкульозних препаратів» як навчальна дисципліна за фахом «Фтизіатрія» передбачає при вивченні взаємозв'язок з наступними дисциплінами: внутрішня медицина (пульмонологія, ендокринологія), хірургія, отоларингологія, неврологія, інфекційні хвороби, епідеміологія, педіатрія, дитячі інфекції, онкологія та формування умінь застосовувати знання з фтизіатрії в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності та сприяє пропаганді і дотриманню здорового способу життя, профілактиці захворювань органів дихання в процесі життєдіяльності.

Мета курсу: навчити майбутніх докторів філософії прогнозуванню

можливих побічних дій протитуберкульозних препаратів, вмінню діагностувати ці побічні реакції, надавати невідкладну допомогу при їх виникненні, призначати оптимальні та адекватні схеми протитуберкульозної терапії при різних формах туберкульозу.

Завдання дисципліни:

1) оволодіння знаннями про стан і перспективи фтизіопульмонології на сучасному етапі;

2) опанування знаннями клінічної фармакології з основних груп препаратів, які застосовуються при лікуванні лікарсько-чутливих, лікарсько-стійких форм туберкульозу та при ко-інфекції туберкульоз/ВІЛ;

3) набуття навичок і вмінь для діагностування та прогнозування можливих побічних дій протитуберкульозних препаратів та умов їх попередження;

4) набуття навичок та вмінь надання невідкладної допомоги задля подолання побічної дії протитуберкульозних препаратів;

5) визначити участь сімейного лікаря у лікуванні хворих на туберкульоз та контролі за режимом прийому протитуберкульозних хіміопрепаратів;

6) формування морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим.

Очікувані результати

В результаті вивчення дисципліни «Побічні реакції протитуберкульозних препаратів» здобувач ступеню доктора філософії повинен

знати:

- міжнародні стандарти контролю за туберкульозом;
- антимікобактеріальні препарати: клінічну фармакологію, класифікацію, дози, методи і кратність введення в організм хворого;
- стандартні режими лікування хворих на туберкульоз. Поняття про хіміорезистентність;
- побічні реакції на антимікобактеріальні препарати та їх класифікацію;
- причини розвитку та фактори ризику при лікуванні туберкульозу;
- особливості фармакотерапії туберкульозу у вагітних, у хворих на патологію нирок, печінки, у ВІЛ-інфікованих;
- клініко-лабораторний та інструментальний моніторинг за якістю лікування;
- профілактичні заходи щодо розвитку побічних реакцій на стаціонарному та амбулаторному етапах лікування туберкульозу;
- критерії вилікування хворих на туберкульоз;

вміти:

- опанувати вміння діагностувати різноманітні клінічні форми туберкульозу;
- проводити діагностику і диференціальну діагностику туберкульозу;
- трактувати фактори ризику та прогнозувати виникнення ускладнень лікування у вигляді побічних реакцій від протитуберкульозних засобів;
- засвоїти алгоритм дій лікарів при організації допомоги хворим у випадках ПР при лікуванні ТБ;

- засвоїти основні профілактичні заходи у виникненні ПР;
- демонструвати формування морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим на туберкульоз.

ОПИС КУРСУ

Курс буде викладений у формі лекцій (12 год.), практичних (48 год.), організації самостійної роботи здобувачів (60 год.).

Форми і методи навчання

- 1) *Лекції* (теми лекційного курсу розкривають проблемні питання відповідних розділів дисципліни. Лекторами можуть застосовуватись такі варіанти проведення лекцій як навчальна, інформаційна, лекція-візуалізація, лекція-дискусія, лекція-консультація).
- 2) *Практичні заняття* (при проведенні практичного заняття передбачається усне та письмове опитування, вирішення тестових завдань, розв'язування ситуаційних задач. Викладачем застосовуються інтерактивні методи навчання).
- 3) *Самостійна робота (СР) з активною консультацією викладача* (під час самостійної роботи здобувачі опановують навчальний матеріал наступного практичного заняття. На консультаціях здобувач може отримати відповіді на складні питання теми).

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Організація медичної допомоги хворим на туберкульоз: виявлення, діагностика, лікування, профілактика, диспансерний нагляд. Міжнародні стандарти контролю за туберкульозом. Сучасні підходи до виявлення та діагностики туберкульозу. Стандартизація клінічної допомоги.

Тема 2. Загальні принципи лікування туберкульозу. Антимікобактеріальні препарати. Стандартні режими лікування хворих на туберкульоз. Загальні принципи антимікобактеріальної терапії: комплексність, комбінованість, контрольованість, тривалість і безперервність, етапна послідовність, індивідуальний підхід. Протитуберкульозні препарати (ПТП): класифікація, дози, методи і кратність введення в організм хворого.

Тема 3. Стандартні режими хіміотерапії. Поняття про хіміорезистентність. Критерії вилікування хворих на туберкульоз. Категорії лікування хворих на туберкульоз. Спостереження за станом хворих на туберкульоз у процесі лікування.

Тема 4. Побічні реакції на антимікобактеріальні препарати. Класифікація побічних реакцій на протитуберкульозні препарати. Причини розвитку побічних реакцій на протитуберкульозні препарати. Фактори ризику розвитку ПР при лікуванні туберкульозу.

Тема 5. Алергічні та неалергічні побічні реакції на ПТП. Механізми розвитку ПР на ПТП. Шкіряні прояви, методи виявлення сенсibilізуючої дії ПР на ПТП. Методи лікування та запобігання ПР.

Тема 6. Токсичні та токсико-алергічні побічні реакції на протитуберкульозні препарати. Токсичні та токсико-алергічні побічні реакції

на окремі ПТП. Лікування. Препарати із невизначеною ефективністю. Комбіновані ПТП.

Тема 7. Особливості фармакотерапії туберкульозу. Особливості фармакотерапії туберкульозу у вагітних, у хворих на патологію нирок, печінки, у ВІЛ-інфікованих.

Тема 8. Контроль, моніторинг та ведення побічних реакцій на протитуберкульозні препарати. Клініко-лабораторний та інструментальний моніторинг за якістю лікування. Профілактичні заходи на стаціонарному та амбулаторному етапах лікування ТБ.

Перелік рекомендованої літератури

Основна:

1. Фтизіатрія : підручник / В. І. Петренко, Л. Д. Тодоріко, Л. А. Грищук [та ін.] ; за ред. В. І. Петренка. Київ : Медицина, 2015. 471 с.

2. Актуальні питання фтизіатрії: посібник / Д. Г. Крижаноський, В. А. Фрейвальд, Н. А. Марченко (та ін.). Дніпропетровськ : Середняк Т. К., 2015. 155 с.

3. Ведення побічних реакцій під час лікування хворих на туберкульоз та ко-інфекцію (туберкульоз/ВІЛ-інфекція/СНІД) (методичний посібник для лікарів) «Національний інститут фтизіатрії і пульмонології ім. Ф.Г. ЯНОВСЬКОГО НАМН України». – Київ, 2016. – с.80.

Додаткова:

1. Невідкладні стани у практиці фтизіопульмолога : навч. посібник / Н. А. Мацегора, О. Я. Лекан, О. А. Бабуріна, М. Ю. Голубенко. Одеса : „Астропринт”, 2016. 64 с.

2. Уніфікований клінічний протокол екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Медикаментозна алергія, включаючи анафілаксію» [Електронний ресурс] / МОЗ України, 2015. – Режим доступу : http://www.moz.gov.ua/docfiles/dn_20151230_0916dod_ukr.pdf.

3. Наказ МОЗ України №287 від 01.02.2019 р. «Про затвердження Стандарту інфекційного контролю для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу хворим на туберкульоз».

4. Наказ за спеціальністю «Фтизіатрія» «Про затвердження стандартів охорони здоров'я при туберкульозі від 25.02.2020 р. № 530 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України від 6 жовтня 2021 № 2161) Стандарти охорони здоров'я при туберкульозі.

ОЦІНЮВАННЯ

Методи поточного контролю:

На кожному практичному занятті застосовуються наступні методи поточного контролю:

- 1) Тести за темою практичного заняття
- 2) Усна відповідь на стандартизовані питання за матеріалом поточної теми, попередніх тем та лекційного матеріалу
- 3) Заповнення орієнтовних карт за темою заняття.

4) Контроль активності здобувача під час роботи в малих групах

Критерії оцінювання роботи здобувача на практичному занятті

«5»	«4»	«3»	«2»
Критерії оцінювання теоретичних знань здобувача			
Здобувач самостійно, чітко і послідовно, з вичерпною повнотою, використовуючи дані додаткової літератури, відповів на всі запитання.	Здобувач зріло орієнтується в матеріалі, але при відповіді допустив дві-три не принципово важливі помилки.	Здобувач знає фактичний матеріал у повному об'ємі програми курсу, проте затрудняється самостійно і систематично викладати відповіді, примушуючи викладача пропонувати йому навідні запитання.	Здобувач не виявляє знань і погано орієнтується в основному теоретичному матеріалі, що виявляється шляхом пропонування йому додаткових запитань.
Критерії оцінювання виконання тестових завдань			
90-100 %	70-80 %	50-60 %	менше 50 %

Кінцевою стає середня оцінка за всі види діяльності здобувача під час практичного заняття.

У кінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній бал усіх отриманих студентом оцінок за традиційною шкалою, округлене до 2 (двох) знаків після коми.

Методи контролю:

- тести вхідного та заключного контролю рівня знань за темою практичного заняття;
- усна відповідь на питання за матеріалом поточної теми;
- розв'язання типових і нетипових клінічних ситуаційних задач;
- контроль практичних навичок;
- підсумковий залік.

Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточний контроль. Оцінювання успішності вивчення тем дисципліни виконується за традиційною 4-х бальною шкалою. Наприкінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих аспірантом оцінок за традиційною шкалою, округлене до цілого числа.

Підсумковий контроль. Вивчення навчальної дисципліни завершується заліком. Залік отримують аспіранти (пошукувачи), які не мають пропусків лекцій і практичних занять або відпрацювали пропущені аудиторні заняття і мають середній бал не менше, ніж 3,00.

Середній бал за дисципліну переводиться в традиційну оцінку з дисципліни за 4-бальною шкалою і розцінюється як співвідношення цього

середнього арифметичного до проценту засвоєння необхідного об'єму знань з даного предмету.

Умови отримання додаткових (бонусних) балів. Участь у НДР кафедри, підготовка доповідей і виступів на конференціях молодих вчених та ін.

Самостійна робота .

Завдання для самостійної роботи:

1) підготовка до практичних занять

- теоретична підготовка
- робота з орієнтовними картами
- виконання тестових завдань
- вирішування ситуаційних задач

Опрацювання теми, що не входить до плану аудиторних занять: «Неспецифічна терапія хворих на туберкульоз (гігієно-дієтичний режим, патогенетичне, симптоматичне лікування). Хірургічне лікування. Відновлювальне санаторно-курортне лікування».

Оцінювання самостійної роботи, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю з теми на відповідному аудиторному занятті (вирішення тестових завдань, усна відповідь). Оцінювання теми, що не входить до аудиторних занять «Неспецифічна терапія хворих на туберкульоз (гігієно-дієтичний режим, патогенетичне, симптоматичне лікування). Хірургічне лікування. Санаторно-курортне лікування» здійснюється під час захисту історії хвороби (кожен студент призначає неспецифічну терапію хворому).

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Для відпрацювання пропущених лекцій та практичних занять (більше 1 дня) потрібен дозвіл деканату. Відпрацювання здійснюються щоденно (не більше одного пропуску, в суботу три пропуски) після занять. Після відробок пропусків здобувач складає залік шляхом усного опитування, яке проводить завідувач кафедри разом з доцентом, або два доценти.

Політика щодо академічної доброчесності: списування під час поточного контрольного тестування та складання заліку заборонено (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв).

Політика щодо відвідування: відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим, бали за відвідування лекційних занять не нараховуються, але з невідпрацьованими під час циклу лекціями, здобувач до отримання заліку не допускається. Поважною причиною відсутності на заняттях вважається хвороба, що підтверджується довідкою з деканату.

Мобільні пристрої: на заняттях не використовуються.